

Asia: VN/11908/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (jakeluvelvoite)

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko esitysluonnosta koskevat lausunnot

Fortum toivottaa tervetulleeksi hallituksen ehdotuksen laiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä, joka sisältää uuden kunnianhimoisen yleisvelvoitteen ja lisävelvoitteen (RFNBO-minimiosuusvelvoite).

RFNBO-minimiosuusvelvoite on herättänyt kansainvälistä kiinnostusta, ja Suomen toimet RED III täytäntöönpanossa lähettävät vahvan signaalin muille jäsenvaltioille kansallisten velvoitteiden tasosta. Tulevana vetyalan johtajana Suomen kannustus yrityksille investoida RFNBO-tuotantoon lisää luottamusta siihen, että Suomi pystyy myös viemään näitä polttoaineita muihin valtioihin.

Säätelyn ennakoitavuus on tärkeää, jotta yritykset voivat sitoutua uusiin investointeihin. Fortumin mielestä on erittäin tärkeää, että jakeluvelvoitteita koskeva sääntely pysyy yrityksille pitkällä aikavälillä ennakoitavana, ilman odottamattomia negatiivisia muutoksia. Siksi ehdotamme parlamentaarisen työryhmän perustamista arvioimaan ja asettamaan tavoitteita yli vaalikausien.

RFNBO- liikennekäytön edistämisen lisäksi Suomi tarvitsee velvoitteita RFNBO-teollisuuskäytölle korvaamaan nykyisen fossiilisen vedyn käytön. RED III alatavoitteena on saavuttaa 60 % RFNBO-osuus teollisuudessa vuoteen 2035 mennessä. Fortum toivottaa tervetulleeksi, että hallitus jatkaa työtä jakelulain RFNBO-velvoitteen toteuttamiseksi teollisuudessa

2. Mitä mieltä olette ehdotetusta joustomekanismimallista?

Mitä mieltä olette erityisesti ehdotetuista hyväksymiskriteereistä, niiden toimivuudesta, todentamisesta, valvonnasta ja hyväksymismenettelystä?

Fortum korostaa selkeän ja yksiselitteisen jakeluvelvoitteen ratkaisevaa merkitystä uusiutuvien polttoaineiden kysynnän edistämässä ennakoitavuuksien vuoksi. Seuraamusmaksutasoilla on merkittävä vaikutus velvoitteen täyttämiseen. Siksi Fortum kannattaa sakkojen tasoa, joka kannustaa toimijoita valitsemaan päästöttömät polttoaineet pelkän sakkojen maksamisen sijaan.

Joustomekanismin tarve tulisi arvioida huolellisesti näiden seikkojen valossa. Maaliskuun 2024 AFRY-raportin mukaan jakeluelvoitteella on vähäinen vaikutus polttoaineiden hintoihin pumpulla. Tämän perusteella liikennesähkön käyttö olisi voinut riittää korvaavaksi toimenpiteeksi ilman tarvetta joustomekanismille. Mielestämme joustomekanismin toteutuksessa tulisi keskittyä Suomen hallitusohjelmassa keskeiseksi tavoitteeksi asetetun biogeenisen hiilidioksidin talteenoton, käytön ja varastoinnin ponnistelujen huomioimiseen.

3. Mitä mieltä olette ehdotetusta RFNBO-polttoaineita koskevasta vähimmäisosuusvelvoitteesta (ml. välituotevety) ja sille asetettavasta seuraamusmaksutasosta?

Vetyklusterin tilastojen mukaan Suomessa on tällä hetkellä suunnitteilla noin 9 000 MW vetyprojekteja. Hallituksen ehdotus vähimmäisvelvoitteesta 4 % vuodelle 2030 vastaisi siten vain 360 MW, mikä on vain 4 % suunnitellusta kokonaiskapasiteetista. Tämä osoittaa merkittävää potentiaalia kunnianhimon tason nostamiseen. Asettamalla vuoden 2030 tavoite yli 5 % voitaisiin saavuttaa noin 450 MW elektrolysaattorikapasiteettia. Kunnianhimoisen tavoite vahvistaisi Suomen asemaa vetytalouden edelläkävijänä Euroopassa.

Vain lopputuotteena käytettävät RFNBO-polttoaineet tulisi sisällyttää RFNBO-tavoitteeseen liikenteessä. Välituotevedyn sisällyttäminen RFNBO-tavoitteeseen johtaisi pienempään lopulliseen RFNBO-polttoaineiden määrään, mikä vähentäisi investointihalukkuutta vedyntuotantoon Suomessa. Prosessissa kuten vetykäsittelyssä ja vetykrakkaamisessa käytetty välivaiheen vety voi olla vähähiilistä-vetyä. Tämä lähestymistapa on kustannustehokas, ja varmistaa että laadukasta RFNBO-vetyä ei käytetä näissä prosesseissa. Euroopan komissio on valmistellut delegoitua asetusta vähähiilisestä vedystä, joka julkaistaan pian konsultaatiota varten.

4. Mitä mieltä olette ehdotetusta mallista lisätä uusiutuva liikennesähkö osaksi jakeluelvoitetta?

Fortum toivottaa tervetulleeksi hallituksen ehdotuksen liikennesähkön sisällyttämisestä jakeluelvoitteeseen. RED III -direktiivi edistää voimakkaasti sähkön käyttöä maantieliikenteessä. Tällä hetkellä kuitenkin suurin osa Suomen pakettiautoista, busseista ja kuorma-autoista toimii dieselillä.

Liikennesähkön integroiminen jakeluelvoitteeseen luo uutta kysyntää sähköajoneuvoille ja kannustaa latausinfrastruktuurin kehittämistä. Samalla liikennesähkön sisällyttäminen voisi mahdollistaa kunnianhimoisemman yleistavoitteen asettamisen, joka saattaisi ylittää hallituksen ehdotuksen 22,5 prosentilla vuoteen 2027 mennessä.

Boulefred Narimane
Fortum